



ΕΝΟΤΗΤΑ 9

Πρώτες προσπάθειες των επαναστατημένων
Ελλήνων για συγκρότηση κράτους

Μπακάλης Κώστας
history-logotexnia.blogspot.com

► Δομή κατακτημένης κοινωνίας

Η επανάσταση δημιουργεί κενό εξουσίας, καθώς αμφισβητεί ένοπλα την οθωμανική κυριαρχία.

• Ποιες από τις κοινωνικές δυνάμεις αξίωσαν συμμετοχή στη νέα επαναστατική διοίκηση;

Πατριαρχείο

Φαναριώτες

Προεστοί

Έμποροι, караβοκύρηδες

Κλέφτες

Αρματολοί

Ναύτες κι εργαζόμενοι στο εμπόριο

Αγρότες – κτηνοτρόφοι

A. Μορφές πολιτικής οργάνωσης με τοπικό χαρακτήρα

Οι **τοπικοί οργανισμοί**



■ Ήταν ένα είδος **τοπικών κυβερνήσεων**.

■ Σχηματίστηκαν για να καλύψουν τις εξής **ανάγκες**:

Ανεφοδιασμό στρατευμάτων,

Διαχείριση των εθνικών κτημάτων,

Πολιτική οργάνωση των
απελευθερωμένων περιοχών.

Ελέγχονταν από:



Προεστούς



Φαναριώτες



Ιεράρχες

► Οι σημαντικότεροι τοπικοί οργανισμοί ήταν:

Η **Πελοποννησιακή Γερουσία**
(αποκλειστικά **Προεστοί**).



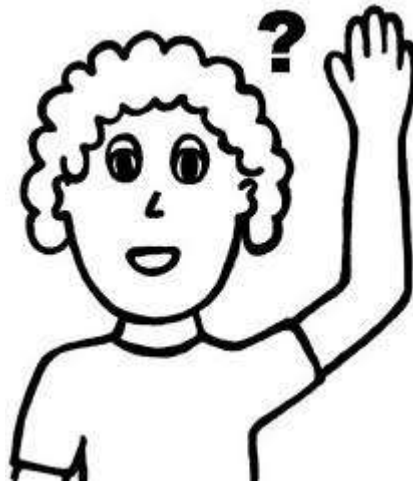
Η **Γερουσία της Δυτικής Χέρσου**
Ελλάδας με επικεφαλής τον
Φαναριώτη και έμπειρο πολιτικό
Αλέξανδρο Μαυροκορδάτο.



Άρειος Πάγος στην Ανατολική Στερεά
με επικεφαλής τον επίσης **Φαναριώτη**
Θεόδωρο Νέγρη.

Ποιοι υπήρξαν
οι
σημαντικότεροι
τοπικοί
διοικητικοί
οργανισμοί;

Τι ήταν οι
τοπικοί
οργανισμοί;



Από ποιους
ελέγχονταν;

Ποιες ανάγκες
κάλυπταν;

Δημήτρης Υψηλάντης



Γύρω από το πρόσωπο
του Δημήτρη Υψηλάντη
συσπειρώθηκαν



παραδοσιακή ελίτ

✓ Οπλαρχηγοί
✓ Φιλικοί
✓ Αγρότες

Προεστοί
Πελοποννήσου
Φαναριώτες
Ιεράρχες

► Πώς αντέδρασαν οι αποκλεισμένες από την εξουσία ομάδες;

Οι τοπικοί οργανισμοί:

-Βοήθησαν στην επίλυση επειγόντων προβλημάτων

-Αλλά και προκάλεσαν έντονες **διαμάχες**.

Καλοκαίρι 1821:

- Άφιξη **Δημητρίου Υψηλάντη** για να αναλάβει την ηγεσία του Αγώνα.
- Απειλή σφαγής προεστών – αποτροπή από Κολοκοτρώνη.

***Ο Κολοκοτρώνης μιλά σε αγωνιστές
που απειλούσαν προκρίτους***

Ἕλληνες! Εἶμαι κι ἐγὼ σύντροφός σας. Ἀλλὰ
πρῶτα να με ἀκούσετε που θα σας μιλήσω.
[...] Γιατί θέλουμε να χάσουμε την πατρίδα
μας σκοτώνοντας ο ἕνας τον ἄλλο; Εμεῖς
εσηκώσαμε τ' ἄρματα για τους Τούρκους και
ακουστήκαμε στην Ευρώπη ὅτι σηκωθήκαμε
οι Ἕλληνες για τους τυράννους [...]. Ἀν
σκοτώσουμε τους προεστούς, τι θα μας πουν
τότε; Θ' ἀκουσθῇ σ' ὅλον τον κόσμον και θα
μας πουν τα βασίλεια ὅτι τούτοι δεν
σηκώθηκαν για την πατρίδα και την
ἐλευθερίαν τους, ἀλλὰ για να σκοτωθούνε
συνατοί τους [ενν. ἀναμεταξύ τους]. [...] Θα
μας πούνε Καρμπουνάρους, ρέμπελους κι
ακατάστατους και κανένας δεν θα μας
βοηθήση [...].

Πηγή: Δ. Κόκκινος, Η Ελληνική
Επανάσταση, Μέλισσα, Αθήνα 1959-1960,
τόμ. 1, σ. 479-480.



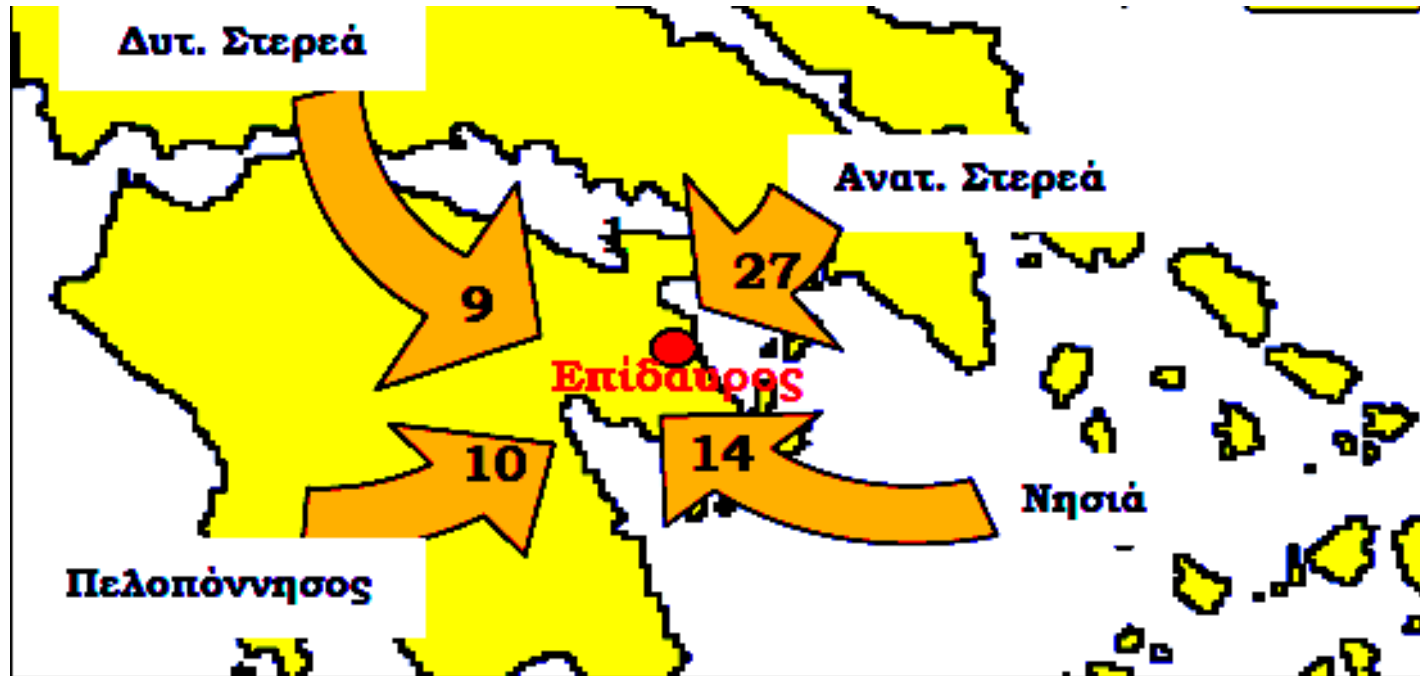
B1. Η Α΄ Εθνοσυνέλευση της Επιδαύρου

- ☆ Συγκλήθηκε κοντά στην **Επίδαυρο** (Δεκέμβριος 1821-Ιανουάριος **1822**).
- ☆ Συγκροτήθηκε από εκλεγμένους αντιπροσώπους.
- ☆ Ψήφισε το πρώτο ελληνικό Σύνταγμα ή **Σύνταγμα της Επιδαύρου**, το οποίο:
 - Καθιέρωνε την **αβασίλευτη δημοκρατία**.
 - Ήταν **επηρεασμένο** από τα **γαλλικά συντάγματα**.
- ☆ Διακήρυξε τον **εθνικό χαρακτήρα** της επανάστασης.
- ☆ Όρισε ότι η διοίκηση αποτελείται από δύο σώματα ετήσιας θητείας:

το πενταμελές **Εκτελεστικό** με πρόεδρο τον **Αλέξανδρο Μαυροκορδάτο**,

το **Βουλευτικό**, με 70 μέλη και πρόεδρο το **Δημήτριο Υψηλάντη**.

Ποιοι λόγοι οδηγούν στη σύγκληση των Εθνοσυνελεύσεων του Αγώνα;



Πηγή: Αλιβιζάτος Ν., «Τα Συντάγματα του Αγώνα. 1821-28», *Ιστορία του Νέου Ελληνισμού*, Αθήνα 2003, τ.3ος, σ. 174

▲ Ποιες περιοχές εκπροσωπούνται στην Α΄ Εθνοσυνέλευση και με πόσους παραστάτες η κάθε μία;

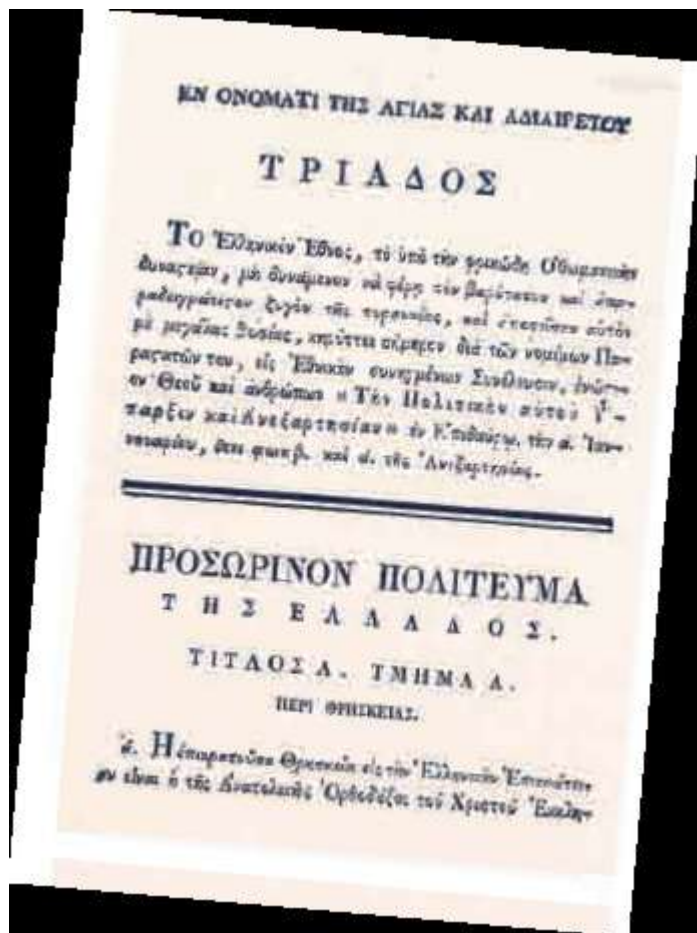
Α' Εθνοσυνέλευση των Ελλήνων



Με ποιον τρόπο παίρνονται οι αποφάσεις στην Α' Εθνοσυνέλευση των Ελλήνων, σύμφωνα με τον καλλιτέχνη;

► Δημιουργία κεντρικής διοίκησης (με την εκλογή αντιπροσώπων – παραστατών)
Α' Εθνοσυνέλευση

Πού;	Πότε;	Τι ψήφισε;	Τι προέβλεπε;
Επίδανρος -Πιάδα	Δεκ. 1821 - Ιαν. 1822	Πρώτο δημοκρατικό σύνταγμα της χώρας «Προσωρινόν Πολίτευμα της Ελλάδος ή Σύνταγμα της Επιδαύρου»	➤ επιρροή γαλλικών συνταγμάτων, ➤ ανακήρυξη ελληνικής ανεξαρτησίας, ➤ θέσπιση αβασίλευτης δημοκρατίας → προσεκτική διατύπωση, για να μην προκαλέσει αντίδραση συντηρητικής Ευρώπης, ➤ υπογραμμίζεται ο εθνικός (όχι κοινωνικός) χαρακτήρας της ελληνικής επανάστασης, ➤ διοίκηση από 2 σώματα: Εκτελεστικό (5μελής κυβέρνηση) – Αλ. Μαυροκορδάτος, ➤ Βουλευτικό (70 μέλη) – Δ. Υψηλάντης (αλλά πλειοψηφία προεστών)



Οι κοινωνίες μας ήταν μικρές [και] μόνο με την Επανάσταση γνωρίσαμε όλους τους άλλους Έλληνες. Υπήρχαν άνθρωποι που δεν ήξεραν άλλο χωριό, μια ώρα μακριά από το δικό τους. Τη Ζάκυνθο τη θεωρούσαν παλιότερα το πιο μακρινό μέρος στον κόσμο. Η Αμερική σήμερα μας φαίνεται όπως φαινόταν στους ανθρώπους τότε η Ζάκυνθος.

Θεόδωρος Κολοκοτρώνης, Διήγηση συμβάντων της ελληνικής φυλής, μεταξύ των ετών 1846–1851

Καταγραφή: Γεώργιος Τερτσέτης
Απόδοση στη σύγχρονη γλώσσα.

Σελίδα από το
Προσωρινό πολίτευμα
της Ελλάδας. 1822.

Ποιο πολιτικό πρόσωπο κυριάρχησε
στην Α' Εθνοσυνέλευση;



B2. Η Β΄ Εθνοσυνέλευση

Συνήλθε στο **Άστρος της Κυνουρίας**
(Μάρτιος – Απρίλιος του **1823**).

Ψήφισε το **νόμο Της Επιδαύρου**, δηλαδή ένα νέο Σύνταγμα, που ήταν τροποποιημένη εκδοχή του συντάγματος της Επιδαύρου.

Κατάργησε όλους τους **τοπικούς οργανισμούς**.



*Πρόεδρος Εκτελεστικού:
Πετρόμπεης
Μαυρομιχάλης.*



*Πρόεδρος Βουλευτικού:
Αλέξανδρος
Μαυροκορδάτος.*

Β' Εθνοσυνέλευση

Πού;	Πότε;	Τι ψήφισε;	Τι προέβλεπε;
Άστρος Κυνουρίας	Μαρτ. – Απρ. 1823	Επικύρωσε προηγούμενο σύνταγμα «Νόμος της Επιδαύρου»	➤ ατομικές ελευθερίες και διοικητική οργάνωση επαρχιών ➤ κατάργηση τοπικών οργανισμών, ενίσχυση κεντρικής διοίκησης ➤ κατάργηση αξιώματος αρχιστρατήγου (Θ. Κολοκοτρώνης) ➤ πρόεδρος Εκτελεστικού ο Πετρόμπεης Μαυρομιχάλης ➤ πρόεδρος Βουλευτικού ο Αλ. Μαυροκορδάτος

Γ. Εμφύλιος πόλεμος- αίτια

- ✕ Κράτησε από το **Φθινόπωρο** του **1823** ως τις **αρχές** του **1825**.
- ✕ Εκδηλώθηκε ως **πολιτική σύγκρουση** αρχικά και **ένοπλη αναμέτρηση** αργότερα.

*Η Διχόνοια που βαστάει
ένα σκήπτρο η δολερή
καθενός χαμογελάει,
«πάρ' το», λέγοντας, «και συ».
Κει το σκήπτρο που σας
δείχνει,
έχει αλήθεια ωραία θωριά·
μην το πιάστε, γιατί ρίχνει
εισέ δάκρυα θλιβερά.*

Στίχοι από τον «Ύμνο εις την ελευθερίαν

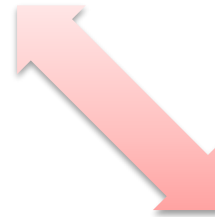
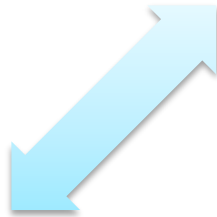
Γιατί, σύμφωνα με τον ποιητή, η Διχόνοια
κρατάει **σκήπτρο**;





Οφειλόταν:

Σε αντιθέσεις για τη νομή
της εξουσίας, Οπλαρχηγοί
και Φιλικοί εναντίον
Προκρίτων, Φαναριωτών
και Ιεραρχών.



Σε προσωπικές φιλοδοξίες.

Σε τοπικιστικές αντιθέσεις,



Σε διαφωνίες για τη
διαχείριση των δανείων,

Η κάθε ομάδα δημιούργησε το δικό της Βουλευτικό και το δικό της Εκτελεστικό. Το 1824–1825 έγιναν δύο εμφύλιοι πόλεμοι.

Α' εμφύλιος
πόλεμος
(άνοιξη
1824 –
Ιούνιος
1824)



Συμβιβασμός (δε νικάει κανένας και οι δύο ομάδες κάνουν συμφωνία): Ο Κολοκοτρώνης παραδίνει το Ναύπλιο στην κυβέρνηση Κουντουριώτη. Παραχωρείται αμνηστία (συγχώρεση) στους «στασιαστές» οπλαρχηγούς και προεστούς.

Β' εμφύλιος
πόλεμος
(Οκτώβριος
1824 –
άνοιξη
1825)



Νίκη του συνασπισμού Κουντουριώτη-Κωλέττη-Μαυροκορδάτου. Συλλαμβάνονται και φυλακίζονται οι σημαντικότεροι ηγέτες από τους Πελοποννήσιους προεστούς και οπλαρχηγούς, ανάμεσά τους και ο Κολοκοτρώνης.

Αυτοί που υποστήριζαν μια ισχυρή κεντρική διοίκηση, στην οποία έπρεπε να υπακούν όλοι.

Στην ομάδα αυτή ανήκαν άτομα από διαφορετικές περιοχές και διάφορες κοινωνικές ομάδες (νησιώτες, караβοκύρηδες, ετερόχθονες πολιτικοί, οπλαρχηγοί και προεστοί από τη Στερεά Ελλάδα, κάποιοι προεστοί από την Πελοπόννησο).

Κύριοι εκπρόσωποι: οι αδελφοί Κουντουριώτη από την Ύδρα, ο Αλέξανδρος Μαυροκορδάτος, ο Ιωάννης Κωλέττης κ.ά.

Αυτοί που υποστήριζαν ότι ήταν ηγέτες από παλιά, γι' αυτό έπρεπε να έχουν και τώρα την εξουσία.

Στην ομάδα αυτή ανήκαν προεστοί και οπλαρχηγοί, κυρίως από την Πελοπόννησο.

Κύριος εκπρόσωπος: ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης.



Ο Γεώργιος Κουντουριώτης (1782 -1858) ανήκε στην πιο πλούσια και ισχυρή ναυτική και εμπορική οικογένεια της Ύδρας. Πολιτικά εκπροσωπούσε τους νησιώτες και υποστήριζε τους φιλελεύθερους της Επανάστασης. Στους εμφύλιους πολέμους (1824–1826) ήταν πρόεδρος του Εκτελεστικού που φυλάκισε το Θεόδωρο Κολοκοτρώνη και άλλους ηγέτες της Επανάστασης.

► Οι δύο φάσεις του Εμφυλίου

Α΄ ΦΑΣΗ: Φθινόπωρο 1823 ως καλοκαίρι 1824

- Κολοκοτρώνης: Αντιπρόεδρος του Εκτελεστικού
 - Μαυροκορδάτος: Πρόεδρος του Βουλευτικού
 - + πρόκριτοι Πελοποννήσου
 - + εμποροπλοίαρχοι Ύδρας
- =Κολοκοτρώνης υποχώρησε

Β΄ ΦΑΣΗ: Ιούλιος 1824 ως Ιανουάριος 1825

- Μαυροκορδάτος (Φαναριώτες και δυτικοθρεμμένοι)
 - +Κουντουριώτης (Υδραίοι εφοπλιστές)
 - +Κωλέττης (Ρουμελιώτες οπλαρχηγοί – αρματολοί)
- Πελοποννήσιοι:
Κολοκοτρώνης + Πρόκριτοι
- =Εισβολή Ρουμελιωτών στη Βόρεια Πελοπόννησο.
- =Φυλάκιση Κολοκοτρώνη και δολοφονία Ανδρούτσου.

εμφύλιες συγκρούσεις

ταραχές στα Βέρβαινα
Ιούνιος 1821

α' φάση
Νοέμβριος 1823 - Μάιος 1824

β' φάση
Ιούλιος 1824 - Ιανουάριος 1825

Ποιοι είναι οι λόγοι των
εμφύλιων συγκρούσεων
κατά τη διάρκεια της
Ελληνικής
Επανάστασης;

Ποιες είναι οι επιπτώσεις
των εμφύλιων συγκρούσεων
στον Αγώνα των Ελλήνων;

Δ. Γ' Εθνοσυνέλευση



- ☆ Συγκλήθηκε αρχικά στην Επίδαυρο (1826) και αργότερα στην **Τροιζήνα (1827)**.
- ☆ Εξέλεξε Κυβερνήτη τον **Ιωάννη Καποδίστρια** με επταετή θητεία.
- ☆ Ψήφισε το **Πολιτικόν Σύνταγμα της Ελλάδος**, το πιο **Φιλελεύθερο** και **δημοκρατικό** του καιρού του.

Ποιος -από τους πρωταγωνιστές της Επανάστασης - νομίζετε πως πρότεινε τον Καποδίστρια ως Κυβερνήτη; Γιατί εκλέχθηκε με 7ετη θητεία;

Γ' Εθνοσυνέλευση

Πού;	Πότε;	Τι ψήφισε;	Τι προέβλεπε;
Επίδαυρο ς- Τροιζήνα	1826 - 1827	«Πολιτικόν Σύνταγμα της Ελλάδος»	➤ εκλογή Κυβερνήτη της Ελλάδος → Ιωάννης Καποδίστριας (7ετής θητεία) ➤ αρχή διάκρισης εξουσιών (σαφής καθορισμός αρμοδιοτήτων), ➤ το πιο φιλελεύθερο (ατομικά δικαιώματα, ελευθερία τύπου, δίκαιη φορολογία) και δημοκρατικό σύνταγμα εποχής. ➤ αποκαθιστά αξιώματα Δημ. Υψηλάντη, ➤ ζητά μεσολάβηση Αγγλίας, αναθέτει αρχηγία στρατού και ναυτικού σε Άγγλους αξιωματικούς.



1821	1823	1827	1829
Α' Εθνοσυνέλευση Επίδαυρος	Β' Εθνοσυνέλευση Άστρος	Γ' Εθνοσυνέλευση Τροιζήνα	Δ' Εθνοσυνέλευση Άργος

Παρατηρώ το χάρτη, συμβουλεύομαι το χρονολόγιο και αναφέρω τον τόπο και το χρόνο διεξαγωγής των Εθνοσυνελεύσεων του Αγώνα.